

Lituanistinių mokyklų mokytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas

2023
vasaris,
Nr. 1 (206)

ISSN 2669-0977

Vaizdas Freepik.com

Pagrindiniai klausimai

Kas yra lituanistinės mokyklos, jų mokytojai ir kokią pagalbą jiems teikia Lietuvos institucijos?

Kokia lituanistinių mokyklų mokytojų kvalifikacija ir darbo patirtis?

Kokie yra mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai?

Kokios diasporos švietimo mokytojų kvalifikacijos tobulinimo priemonės taikomos užsienio šalyse?

Užsienyje veikiančios lituanistinės mokyklos vykdo neformalųjį lituanistinį švietimą, prisidedantį prie lietuvių tautinio ir kultūrinio tapatumo išsaugojimo ir puoselėjimo. Tai vaikų darželiai, savaitgalinės mokyklos ir kitos įstaigos. 2022 m. veikė daugiau nei 240 lituanistinių mokyklų, jose dirbo per 1 000 mokytojų, mokėsi per 9 100 mokinių. Pastarąjį dešimtmetį Lietuvos institucijos skiria daugiau dėmesio neformaliojo lituanistinio švietimo plėtrai. Teikiama pagalba, apimanti mokytojų kvalifikacijos tobulinimą, ugdymo turinio stiprinimą, lituanistinių mokyklų bendruomenių stiprinimą ir pagalbą grįžtantiems į Lietuvą.

Lituanistinių mokyklų mokytojų kvalifikacija įvairi. 2022 m. apklausos duomenimis, aukštąjį išsilavinimą buvo įgiję 88 proc., pedagogo kvalifikaciją – 60 proc. mokytojų. Beveik trijų ketvirtadalių (72 proc.) mokytojų darbo lituanistinėse mokyklose stažas – iki 10 metų. Dažniausi mokomi dalykai – lietuvių kalba, literatūra ir etnokultūra; 67 proc. mokytojų moko kelius dalykus.

Didelį mokytojų profesinį sąmoningumą rodo tai, kad keturi penktadaliai mokytojų per pastaruosius 5 metus dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, panaši dalis mokytojų kvalifikaciją ketina tobulinti ir ateityje. Dauguma kvalifikacijos tobulinimo renginių dalyvių juos vertina teigiamai. O tobulintinų dalykų mokytojai įžvelgia finansavimo, renginių turinio ir organizavimo (patogesnio renginių laiko ir kt.) srityse.

Užsienio šalyse taip pat teikiama pagalba diasporos švietimo mokytojų kvalifikacijos tobulinimui. Organizuojami mokymai, seminarai, konferencijos, konsultacijos, kuriamos įvairią informaciją vienoje vietoje teikiančios interneto svetainės ir kt. Kvalifikacijos tobulinimo priemonės vykdo švietimo ir kitos institucijos.

Lietuvos institucijoms, teikiančioms pagalbą lituanistiniam švietimui, rekomenduotina: tobulinti renginių turinį ir organizavimą; skiriant finansinę paramą, numatyti galimybes ją panaudoti mokytojų kvalifikacijai tobulinti; tobulinti lituanistinio švietimo mokytojams aktualios informacijos pateikimą ir kt.

Kas yra lituanistinės mokyklos, jų mokytojai ir kokią pagalbą jiems teikia Lietuvos institucijos?

Paskutiniaisiais dešimtmečiais lietuvių diaspora patyrė didelių pokyčių – nuo 1990 m. iš Lietuvos į Vakarų Europą, JAV ir kitus regionus išvyko šimtai tūkstančių mūsų tautiečių. Panašūs pokyčiai iki tol vyko tik per Antrąjį pasaulinį karą, kai daugybė nuo karo bėgančių lietuvių apsigyveno Vakarų šalyse, kūrė ten savo bendruomenes ir steigė lituanistines mokyklas. Naujausia emigracijos iš Lietuvos banga, prasidėjusi po nepriklausomybės atkūrimo, parodė, kad už mūsų šalies ribų vėl kuriasi naujos koncentruotos bendruomenės, kurios steigia ir naujas lituanistinio švietimo struktūras.

Lituanistinės mokyklos – lituanistinio švietimo dalis. Lituanistinis švietimas yra lietuvių kalbos, Lietuvos valstybės istorijos, kultūros mokymas ir supažindinimas su Lietuvos dabartimi, taip pat sąlygų saviraiškai lietuvių kalba užsienio valstybėse sudarymas (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 1991). Lituanistinio švietimo užsienyje paskirtis – padėti išmolti lietuvių kalbą ir ją išlaikyti, išsaugoti tautinį tapatumą, supažindinti su Lietuvos valstybės istorija, kultūra, paveldu ir sudaryti sąlygas saviraiškai lietuvių kalba. Lituanistinis švietimas apima šias sritis: formalųjį švie-

timą, neformalųjį švietimą, lituanistikos (baltistikos) centrus užsienio šalių universitetuose, užsienio lietuvių integraciją į Lietuvos švietimo sistemą. Lituanistinėse mokyklose vykdomas neformalusis švietimas.

Lituanistinės mokyklos skiriasi savo dydžiu (nuo kelių jas lankančių vaikų iki mokyklų, kurias lanko šimtai vaikų ir jaunuolių), vykdoma veikla (savaitgalinės mokyklos, vaikų darželiai, vaikų klubai, meninės ar tikslųjų mokslų pakraipos mokyklos ir pan.), veiklos intensyvumu (renkasi kiekvieną savaitgalį, kas antrą savaitgalį, vieną kartą per mėnesį), įsteigimo statusu (vienos turi juridinio asmens statusą, kitos – ne). Kiekviena lietuvių bendruomenė savo švietimo sistemą kuria savitai, pritaikydama prie tos šalies, kurioje veikia, teisinės sistemos (Lietuva šių mokyklų neakredituoja), taip pat tėvų ir vaikų poreikių. Neformalusis švietimas yra neprivalomas, tačiau jis, kaip plačiausia lituanistinio švietimo sritis, yra nepaprastai svarbus išlaikant ir puoselėjant mūsų diasporos ryšius su Tėvyne. 2022 m. IV ketvirčio duomenimis, užsienyje veikė per 240 lituanistinių mokyklų, kuriose dirbo daugiau kaip 1 000 mokytojų ir mokėsi per 9 100 mokinių, tačiau šie skaičiai nuolat kinta. Pastarąjį dešimtmetį vyko svarbios neformalųjį lituanistinį švietimą palietusios reformos ir žengti kiti reikšmingi žingsniai, tobulinant šią sritį ir paverčiant ją integralia Lietuvos švietimo dalimi (1 lentelė).

1 lentelė. Neformaliojo lituanistinio švietimo reformos ir kiti žingsniai tobulinant šią sritį

Reformos neformaliojo lituanistinio švietimo srityje prasidėjo 2013 m., kai Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM) pradėjo koordinuoti šią sritį. Tuo metu veikė 160 lituanistinių mokyklų, kuriose mokėsi apie 6 000 mokinių. 2018 m. lituanistinės mokyklos pradėtos registruoti sukurtame Švietimo ir mokslo institucijų registre.

Lituanistinio švietimo plėtra ir galimybių mokytis lietuvių kalbos diasporos vaikams didinimas tapo vienu iš Aštuonioliktosios Vyriausybės diasporos politikos uždavinių.

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. V-715 patvirtinta Lituanistinio švietimo integruota programa.

2021 m. priimtas Švietimo įstatymo 25 straipsnio pakeitimas, kuriuo remiantis nuo 2023 m. ŠMSM galės teikti finansinę paramą užsienyje veikiančioms lituanistinėms mokykloms.

2021 m. rugsėjo 1 d. pasirašytame Susitarime dėl Lietuvos švietimo politikos (2021–2030 m.) numatyta iki 2024 m. sukurti bendrą ir visiems – kaimo ir miesto, įskaitant užsienio lietuvių ir tautinių bendrijų bei mažumų – vaikams prieinamą bendrojo ugdymo kokybės standartą, atsakantį į XXI amžiaus iššūkius, kuris užtikrintų kasdienei veiklai reikalingus pagrindinius gebėjimus (kalbinis, gamtamokslinis, informacinių technologijų, finansinis, kultūrinis, pilietinis raštingumas), kompetencijas, būtinas sudėtingoms problemoms spręsti, ir ugdytų vertybes, reikalingas veikti greitai besikeičiančioje aplinkoje.

Nuo 2015 m. Lietuvoje buvo kuriama testavimo (kalbos lygių egzamino) sistema, skirta tiek užsienyje gyvenantiems lietuvių kilmės vaikams, tiek ir suaugusiems (vyresniems nei 17 m. asmenims). 2022 m. patvirtintas lietuvių kalbos mokėjimo lygio ir egzaminų organizavimo tvarkos aprašas.

Šaltiniai: LR švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. birželio 17 d. įsakymas Nr. V-715 „Dėl lituanistinio švietimo integruotos programos patvirtinimo“; LR švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. vasario 10 d. įsakymas Nr. V-234 „Dėl lietuvių kalbos mokėjimo lygio ir (arba) valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos nustatymo, egzaminų organizavimo, vykdymo ir apmokėjimo bei pažymėjimo turinio, formos ir išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“; Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimas Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios LR Vyriausybės programos“; 2021 m. rugsėjo 1 d. pasirašytas Susitarimas dėl Lietuvos švietimo politikos (2021–2030); LR švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-796, priimtas 2021 m. gruodžio 16 d.; V. Rinkevičienės pranešimas „Lituanistinio švietimo sistemos plėtra“, pristatytas 2021 m. kovo 12 d. vykusiam Lituanistinio ugdymo forumo

Lituanistinių mokyklų mokytojais dirba įvairios kvalifikacijos asmenys, neformaliojo lituanistinio švietimo mokytojai nėra rengiami mūsų šalies aukštosiose mokyklose. Vieni lituanistinių mokyklų mokytojai turi pedagogo kvalifikaciją, įgytą Lietuvoje arba užsienyje, kiti turi aukštąjį išsilavinimą, bet nėra pedagogai (plačiau apie tai – šios analizės skyriuje „Kokia lituanistinių mokyklų mokytojų kvalifikacija ir darbo patirtis?“).

Lituanistinių mokyklų mokytojai turi galimybių tobulinti kvalifikaciją. Kvalifikacijos tobulinimu rūpinasi ŠMSM Užsienio lietuvių skyrius, Vilniaus lietuvių namų Užsienio lietuvių švietimo skyrius ir kitos institucijos. Specialius kursus (lituanistines studijas) organizuoja Vytauto Didžiojo universitetas (toliau – VDU). Šios studijos vyksta virtualiai ir kontaktiniu būdu. 2022 m. VDU pradėjo naują iniciatyvą – pasiū-

lytas lituanistinių studijų modulis, skirtas lituanistinių mokyklų mokytojams (jo apimtis – 6 Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistemos (ECTS) kreditai). Į šias studijas užsiregistravę kandidatai turi galimybę gilinti pedagogines, pradinio ugdymo, lietuvių kalbos, taip pat psichologijos, pamokos metodikos ir kitų sričių žinias. Siekiant atkreipti Lietuvos visuomenės ir užsienio šalyse gyvenančių tautiečių dėmesį į lituanistinio švietimo užsienio šalyse svarbą, ieškoti būdų padėti mokytojams tobulinti kvalifikaciją, įžvelgti naujus kelius vaikams pritraukti į šias mokyklas ir aptarti kitus klausimus, 2022 m. antrus metus iš eilės vyko Lituanistinio ugdymo forumas.

Greta pagalbos kvalifikacijos tobulinimo srityje, mūsų šalis lituanistinių mokyklų mokytojams siūlo ir kitų pagalbos priemonių (2 lentelė).

2 lentelė. Pagalbos lituanistinių mokyklų mokytojams kryptys ir priemonės

Pagalbos lituanistinėms mokykloms kryptys: kvalifikacijos tobulinimas, ugdymo turinio stiprinimas, lituanistinių mokyklų bendruomenių stiprinimas, dėmesys sugrįžtantiems į Lietuvą.

Pagalba mokytojams apima mokytojų dalykinių ir vadybinių kompetencijų stiprinimą nemokamuose seminaruose, skirtuose tiek pradedantiems, tiek jau ne vienus metus dirbantiems mokytojams ir mokyklų vadovams, metodinę ir dalykinę pagalbą, švietimo naujovių ir informacijos sklaidą, mokytojų užsienyje įgytos pedagoginės veiklos įskaitymą grįžus į Lietuvą.

Tobulėti, kelti kvalifikaciją ir siekti profesinių aukštumų mokytojus skatina ir lituanistinio mokytojo (dėstytojo) premija. Ji teikiama už nuopelnus lituanistinio švietimo veikloje, mokinių, studentų pasiekimus. Lituanistinio švietimo mokytojo (dėstytojo) premija ir jos skyrimo tvarka reglamentuota Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1189 patvirtintame Asmenų, vykdančių ar vykstančių vykdyti lituanistinį švietimą užsienyje, rėmimo ir skatinimo tvarkos apraše.

Įgyvendindama „Globalios Lietuvos“ ir kitas programas, mūsų šalis remia įvairius lituanistinių mokyklų projektus.

Šaltiniai: V. Rinkevičienės pranešimas „Lituanistinio švietimo sistemos plėtra“ 2021 m. kovo 12 d. vykusiame Lituanistinio ugdymo forumo; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1189 patvirtintas Asmenų, vykdančių ar vykstančių vykdyti lituanistinį švietimą užsienyje, rėmimo ir skatinimo tvarkos aprašas; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 12 d. nutarimas Nr. 111 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1752 „Dėl Asmenų, vykdančių ar vykstančių vykdyti lituanistinį švietimą užsienyje, rėmimo ir skatinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“

Norint veiksmingai tobulinti pagalbos lituanistinio švietimo įstaigose dirbantiems mokytojams sritį, taip pat siekiant sudaryti sąlygas lituanistinio švietimo vykdytojams sėkmingai tobulinti turimą kvalifikaciją

ir įgyti naujų, darbui lituanistinėse mokyklose reikalingų kompetencijų, labai svarbu suvokti konkrečius mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikius ir kitus, su kvalifikacija susijusius aspektus.

Kokia lituanistinių mokyklų mokytojų kvalifikacija ir darbo patirtis?

Siekdamas surinkti informaciją apie neformaliojo lituanistinio švietimo mokyklose dirbančių mokytojų kvalifikaciją ir jos tobulinimo poreikį, Nacionalinės švietimo agentūros Stebėsenos ir vertinimo departamento Švietimo politikos analizės ir tyrimų skyriaus analitikas Gediminas Dubonikas, bendradarbiauda-

mas su ŠMSM, atliko lituanistinių mokyklų mokytojų apklausą „**Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas**“. Elektroniniu paštu 238 mokykloms (jose, oficialiais duomenimis, dirbo per 1 000 mokytojų) 2022 m. liepos ir spalio mėn. buvo pateikta anoniminė anketa, kurią sudarė 23 klausimai. Į klausimus buvo prašoma atsakyti tik mokytojais dirbančių asmenų. Gautos 154 mokytojų anketos (apie 15,4 proc.). Bendroji informacija apie respondentus pateikiama 3 lentelėje.

3 lentelė. Apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ respondentų charakteristikos

- Apklausoje respondentai: 154 mokytojai, dirbantys lituanistinėse mokyklose.
- Pasisirstymas pagal lytį: 149 moterys (97 proc.), 5 vyrai (3 proc.).
- Amžius: nuo 20 iki 40 m. – 44 mokytojai (29 proc.), nuo 40 iki 65 m. – 106 mokytojai (69 proc.), daugiau nei 65 m. – 4 mokytojai (3 proc.).
- Turimas išsilavinimas: aukštasis, mokslų daktaras – 5 mokytojai (3 proc.), aukštasis, magistras – 57 mokytojai (37 proc.), aukštasis, bakalauras – 73 mokytojai (47 proc.), nebaigtas aukštasis, dar studijuoja – 12 mokytojų (8 proc.), vidurinis – 3 mokytojai (2 proc.), profesinis – 1 mokytojas (1 proc.), kitas – 3 mokytojai (2 proc.).
- Kuriame regione (šalyje) mokytojai dirba: ES valstybėje – 50 mokytojų (33 proc.), Europos šalyje, nepriklausančioje ES, – 27 mokytojai (18 proc.), JAV – 42 mokytojai (28 proc.), Azijoje – 8 mokytojai (5 proc.), Australijoje – 4 mokytojai (3 proc.), Pietų Amerikoje – 2 mokytojai (1 proc.), Kanadoje – 1 mokytojas (1 proc.), kitame regione (šalyje) – 20 mokytojų (13 proc.).

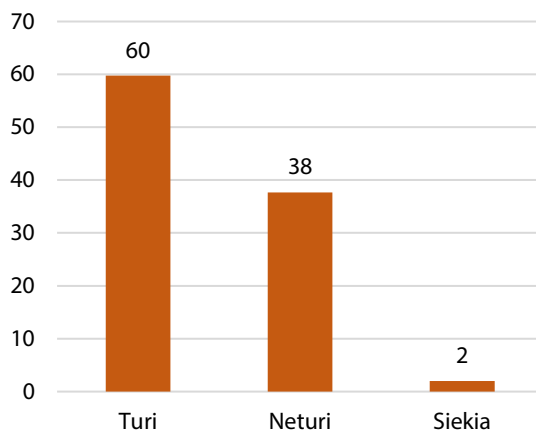
Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022)

Atsakydami į atvirąjį klausimą „**Kokią studijų programą esate baigę (baigusi)?**“, didesnę dalį – 92 mokytojai (60 proc.) – nurodė baigę pedagogines studijas. Tačiau taip pat gautos 58 anketos (38 proc.), kuriose nurodytos ne pedagoginės studijos (neteikiančios pedagogo kvalifikacijos). Pavyzdžiui, kai kurie mokytojai dirbantys respondentai nurodė, kad yra baigę statybos inžinerijos, viešojo administravimo, tarptautinės rinkodaros ir kitas studijų programas.

Be to, keletas respondentų atsakė, kad nėra baigę jokios studijų programos, ar pažymėjo, kad baigta tik dalis studijų (pvz., baigti du studijų programos kursai universitete).

Mokytojų atsakymai į klausimą „**Ar turite pedagogo kvalifikaciją?**“ atsispindi 1 pav. Matome, kad du trečdaliai, arba 92 mokytojai (60 proc.), turi pedagogo kvalifikaciją.

1 pav. Turima pedagogo kvalifikacija (mokytojų dalis, proc.)

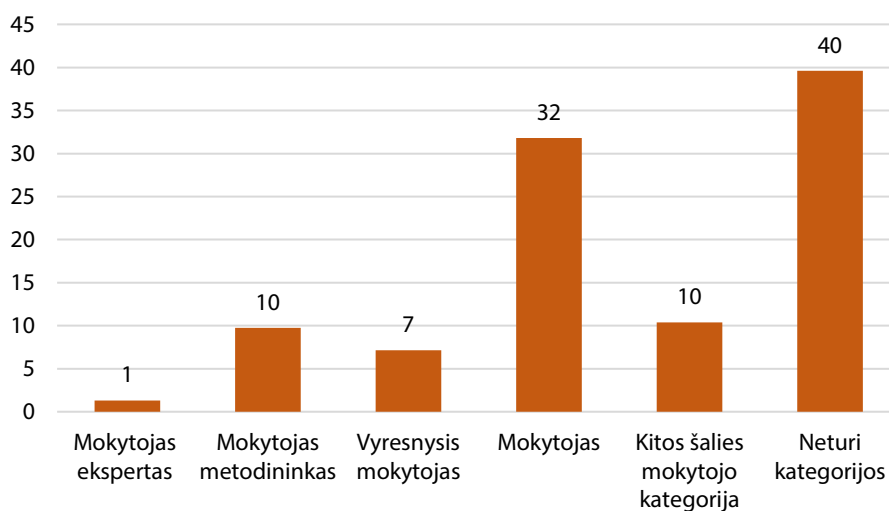

Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022 m.)

Atsakymų į klausimą apie lituanistinėse mokyklose dirbančių **mokytojų turimą kvalifikacinę kategoriją** (nustatytą pagal Lietuvos Respublikos teisinį reglamentavimą) duomenys atsispindi 2 pav. Respondentų atsakymai parodė, kad tokią kategoriją turi 77 mokytojai (50 proc.). Dažniausiai turima kvalifikacinė kategorija (ją turi 49 mokytojai dirbantys asmenys (32 proc.) – „mokytojas“.

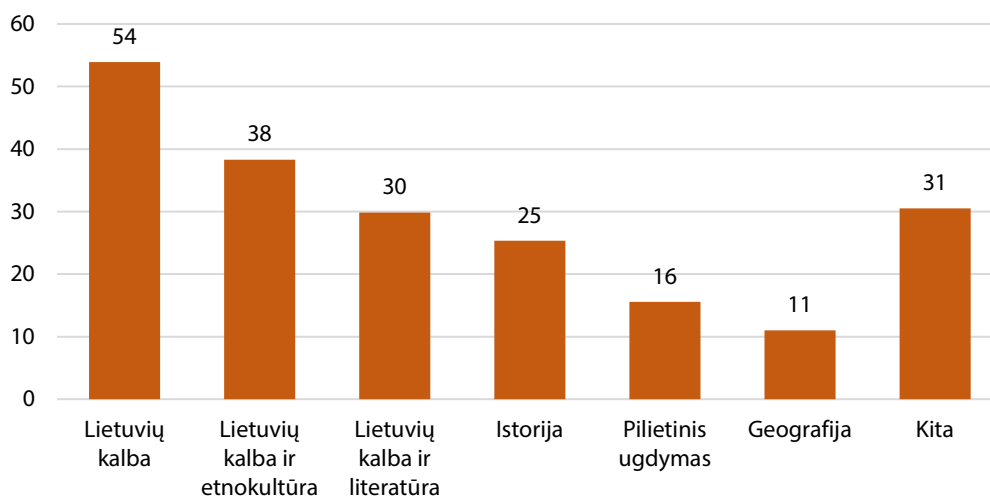
Atsakydami į klausimą „**Kokio dalyko mokytoju šiuo metu dirbate lituanistinėje mokykloje?**“, apklausoje dalyviai galėjo pasirinkti vieną arba kelis galimus atsakymų variantus. Mokytojų atsakymų duomenys atsispindi 3 pav. Matome, kad dažniausiai mokytojai moko lietuvių kalbos. Be to, net 103 respondentai (67 proc.) teigia dirbantys daugiau nei vieno dalyko mokytojais.

2 pav. Lituanistinėse mokyklose dirbančių mokytojų kvalifikacinė kategorija, nustatyta pagal LR teisinį reglamentą (mokytojų dalis, proc.)

Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022 m.)

3 pav. Dalykai, kurių moko lituanistinių mokyklų mokytojai (mokytojų dalis, proc.)

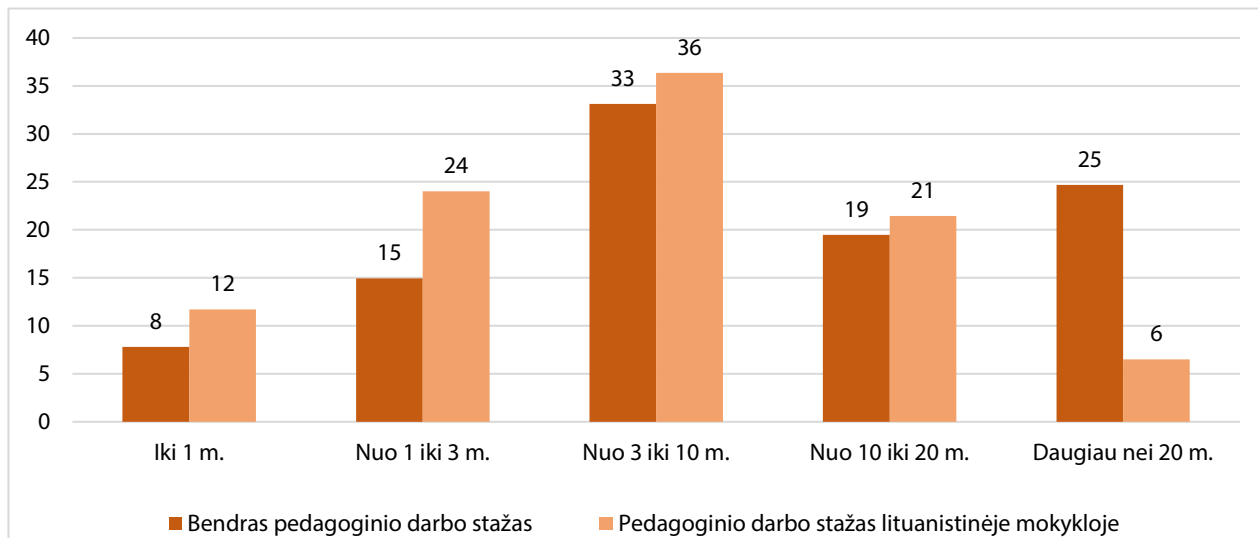

Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022 m.)

* Šį ir kitus klausimus su keliais galimais atsakymų variantais atspindinčiuose paveikslėliuose procentinė išraiška skaičiuota nuo anketas užpildžiusių mokytojų skaičiaus (154), o ne nuo pateiktų atsakymų sumos, todėl reikšmių suma viršija 100 proc.

Atsakymų į klausimus „**Koks Jūsų bendras pedagoginio darbo stažas?**“ ir „**Koks Jūsų pedagoginio darbo stažas lituanistinėje mokykloje?**“ duomenys pateikti 4 pav. Matome, kad daugiausia mokytojų, ati-

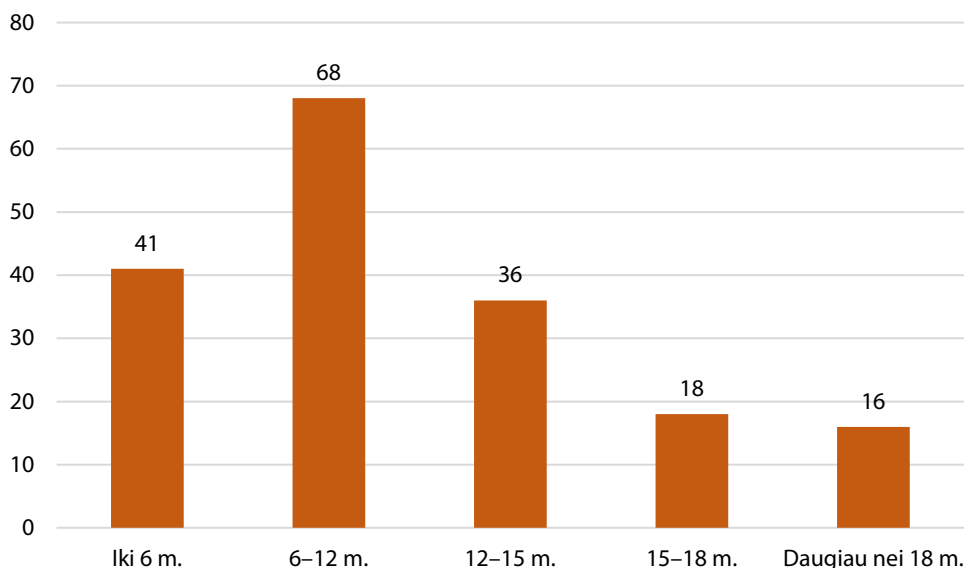
tinkamai 51 (33 proc.) ir 56 (36 proc.), nurodė turintys iki 10 m. bendrą pedagoginio darbo ir pedagoginio darbo lituanistinėje mokykloje stažą.

4 pav. Mokytojų bendras pedagoginio darbo ir pedagoginio darbo lituanistinėje mokykloje stažas (mokytojų dalis, proc.)

Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022 m.)

Atsakant į klausimą „**Su kokio amžiaus mokiniais dirbate?**“, buvo galima rinktis vieną arba kelis atsakymo variantus. Mokytojų atsakymų duomenys pateikti 5 pav. Matome, kad daugiausia mokytojų – 104 (68 proc.) – dirba su 6–12 m. amžiaus grupės mo-

kiniais. Respondentų atsakymai taip pat parodė, kad 83 mokytojai (54 proc.) dirba su viena amžiaus grupe, kiek mažiau – 71 mokytojas (46 proc.) – moko daugiau nei vieną amžiaus grupę.

5 pav. Mokytojų pasiskirstymas pagal tai, su kokio amžiaus vaikais dirba (mokytojų dalis, proc.)

Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022 m.)

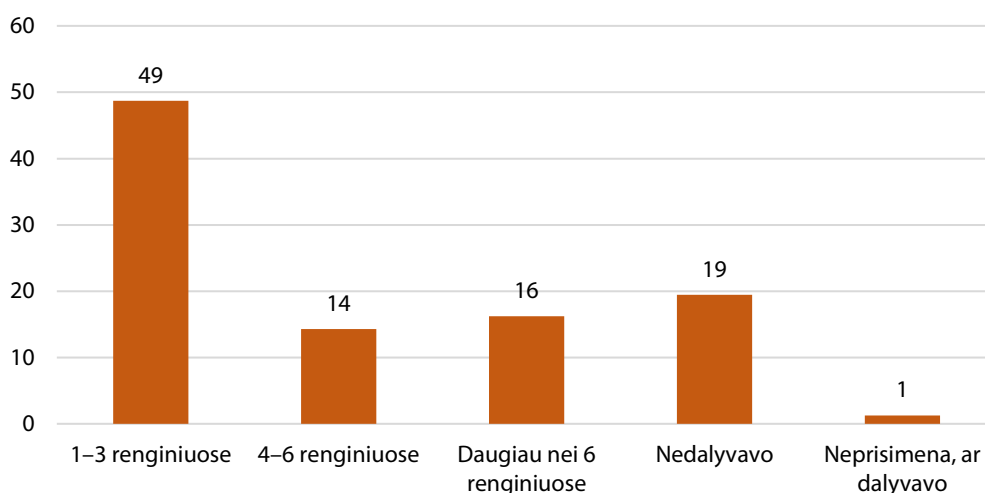
Kokie yra mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikiai?

Per minėtą apklausą buvo klausama apie mokytojų dalyvavimą kvalifikacijos tobulinimo veikloje, jų lūkesčius. Atsakymai į klausimą „**Ar dirbdami neformaliojo lituanistinio švietimo įstaigoje per pastaruosius 5 metus dalyvavote kvalifikacijos tobulinimo renginyje (-uose)?**“ atsispindi 6 pav. Mokytojų atsakymai parodė, kad tokiuose renginiuose per pastaruosius 5 metus dalyvavo didesnė dalis – 122 iš 154 mokytojų (79 proc.). Dažniausiai mokytojai dalyvavo 1–3 renginiuose.

Į klausimą „**Kaip įsivertinate, kokių kvalifikacijos tobulinimo renginių Jums labiausiai reikia?**“

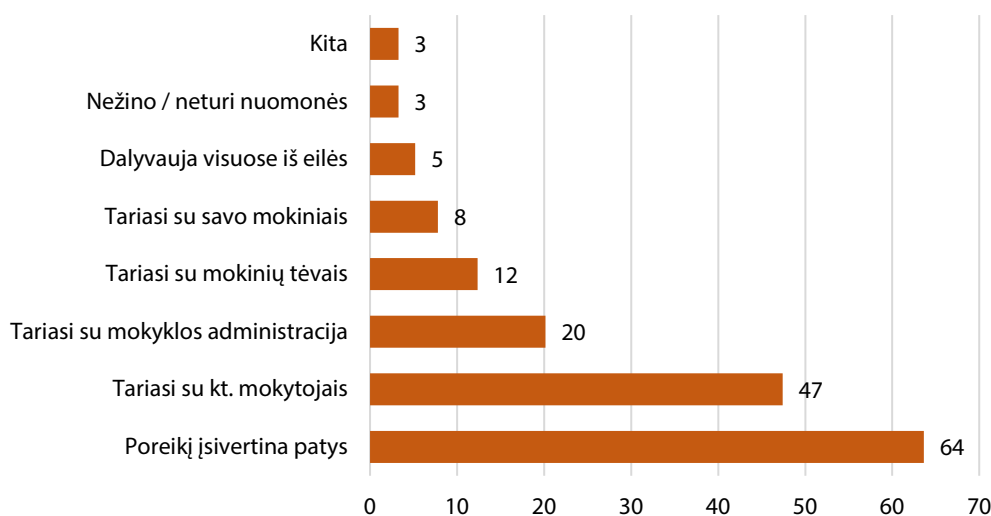
buvo galima pateikti vieną arba kelis atsakymų variantus. Matome, kad dažniausiai tokių renginių poreikį mokytojai įsivertina patys – šį variantą pažymėjo 98 mokytojai (64 proc.). Didesnė dalis (103 mokytojai, arba 67 proc.) į šį klausimą atsakiusių mokytojų pažymėjo ne vieną atsakymo variantą. Be to, pažymėjus pasirinkimą „Kita“, buvo galima įrašyti savo būdus, kuriais mokytojai įsivertina renginių poreikį. Mokytojų įrašyti būdai: „Mano darbdavys organizuoja mokymus pagal poreikį“; „Pasitariu su Švietimo taryba“; „Vertinu ateinančius kvietimus pagal aktualumą tuo metu ar ateityje“; „Vertinu pagal tai, kaip jie padeda sužaidybinti mokymosi procesą“; „Negaliu vertinti“. Visų atsakymų į šį klausimą rezultatai pateikti 7 pav.

6 pav. Mokytojų dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo renginyje (-uose) (mokytojų dalis, proc.)

Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022 m.)

7 pav. Kvalifikacijos tobulinimo renginių poreikio įsivertinimo būdai (mokytojų dalis, proc.)

Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022 m.)

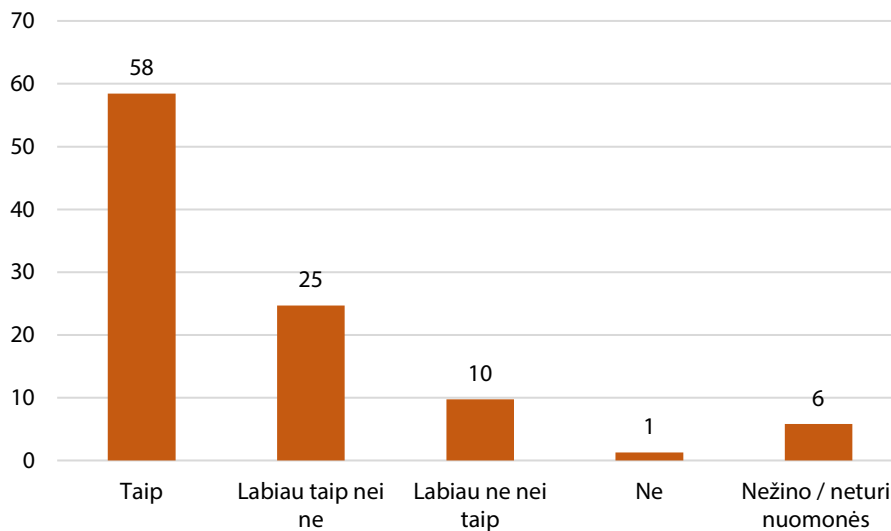

Mokytojų apklausa parodė, kad daugiau nei pusė – 90 mokytojų (58 proc.) – tvirtai pasiryžę ateityje **tobulinti kvalifikaciją**, o bendras mokytojų, nusiteikusių kvalifikaciją tobulinti ateityje, skaičius – 128 mokytojai (83 proc.). Išsamūs atsakymų duomenys pateikti 8 pav.

Atsakymų į klausimą su vienu arba keliais galimais atsakymo variantais „**Kokiose kvalifikacijos tobuli-**

nimo programose ir renginiuose norėtumėte dalyvauti?“ duomenys pateikti 9 pav. Matome, kad daugiausia, net 108 mokytojai (70 proc.), norėtų dalyvauti dalykinių kompetencijų (lietuvių kalbos) tobulinimo programoje. Be to, net 117 mokytojų (76 proc.) norėtų dalyvauti ne vienos kompetencijos tobulinimo renginiuose.

8 pav. Ketinimai ateityje tobulinti kvalifikaciją (mokytojų dalis, proc.)

Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022 m.)

9 pav. Kokių kompetencijų tobulinimo programose (renginiuose) mokytojai norėtų dalyvauti ateityje (mokytojų dalis, proc.)

Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022 m.)

Į tolesnius tris klausimus buvo prašoma atsakyti tik tų mokytojų, kurie per pastaruosius 5 metus dalyvavo kvalifikacijos tobulinimo renginyje (-iuose). Klausimas „**Ar kvalifikacijos tobulinimo renginys (-iai) pateisino Jūsų lūkesčius?**“ turėjo vieną galimą atsakymo variantą. Atsakant į klausimą „**Kokios šalies įstaiga ar organizacija buvo kvalifikacijos tobulinimo renginio (-ių) organizatorius?**“, buvo galima rinktis vieną arba kelis variantus. Į klausimą „**Kokių kompetencijų įgijote baigę kvalifikacijos tobulinimo renginį (-ius)?**“ taip pat buvo galima rinktis vieną

arba kelis atsakymo variantus. Be to, pasirinkus variantą „Kita“ buvo galima įrašyti savo atsakymus. Įrašyti tokie atsakymai: „Patobulinti IT įgūdžiai“, „Igyta žinių dirbti su skaitmeninėmis priemonėmis, užmegzta ryšių su kitomis mokyklėlėmis“, „Igyta žinių, kaip „sužaidybinti“ mokymosi procesą“, „Sužinota, kaip dirba ir sprendžia analogiškas problemas kitos mokyklėlės“, „Sužinota apie dvikalbių ar trikalbių vaikų ypatybes“. Išsamūs atsakymų į šiuos klausimus duomenys pateikti ketvirtoje lentelėje.

4 lentelė. Atsakymų į klausimus apie lūkesčių pateisinimą, renginio organizatorius ir įgytas kompetencijas apžvalga*

<p>Lūkesčiai: pateisino – 70 mokytojų (45 proc.), labiau pateisino nei nepateisino – 43 mokytojai (28 proc.), labiau nepateisino nei pateisino – 2 mokytojai (1 proc.), nepateisino – 6 mokytojai (4 proc.), neturi nuomonės / nežino – 1 mokytojas (1 proc.).</p> <p>Renginio organizatorius: Lietuvos įstaiga ar organizacija – 89 mokytojai (73 proc.), šalies, kurioje dirba, įstaiga ar organizacija – 57 mokytojai (47 proc.), kitos šalies įstaiga ar organizacija – 7 mokytojai (6 proc.), 2 mokytojai – nežino, nepaisimena (2 proc.). Be to, 36 mokytojai (30 proc.) dalyvavo ne tik Lietuvos įstaigos ar organizacijos organizuojuose renginiuose.</p> <p>Įgytos kompetencijos: išmoko naujų metodų – 85 mokytojai (70 proc.), gavo reikalingų dalykinių žinių – 58 mokytojai (47 proc.), gavo žinių, įgūdžių, padedančių geriau bendrauti su mokiniais, – 54 mokytojai (44 proc.), rado būdų, kaip motyvuoti mokinius domėtis Lietuva, – 41 mokytojas (34 proc.), įgijo kompetencijų, kaip suteikti emocinę pagalbą, – 15 mokytojų (12 proc.), įgijo kitų kompetencijų ar įgūdžių – 5 mokytojai (4 proc.), neįgijo jokių naujų kompetencijų – 6 mokytojai (5 proc.).</p>
---

* Atsakymų procentinė išraiška šioje lentelėje skaičiuota ne nuo bendro anketas užpildžiusių, bet nuo renginiuose dalyvavusių mokytojų skaičiaus (122).

Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022)

Į atvirąjį klausimą „**Kodėl tobulinimosi renginys (-iai) nepateisino Jūsų lūkesčių?**“ buvo prašoma atsakyti tik tų mokytojų, kurie nurodė, kad kvalifikacijos tobulinimo renginys (-iai), kuriame (-uose) jie dalyvavo, nepateisino lūkesčių. Mokytojų atsakymai, kodėl šie kursai nepateisino lūkesčių: „Norėčiau daugiau praktinių dalykų, kuriuos galėčiau pritaikyti darbe“; „Mokymuose turi būti balansas. Dažnai teorija yra išdėstoma žmonių, kurie nieko bendra su lituanistiniu mokymu neturi“; „Turėtų būti užsiėmimai ruošiami kaip teoretiko ir praktiko bendras darbas / užsiėmimas. Taip pat praktikas turi būti patyręs, o ne tik garsiai kalbantis žmogus“; „Trūksta komunikuojant su organizatoriais, nepatogus kursų laikas“; „Kartais medžiaga man neaktuali“ ir kt.

Atsakydami į atvirąjį klausimą „**Kokių kvalifikacijos tobulinimo renginių, Jūsų nuomone, trūksta?**“, dalis mokytojų įrašė tematiškai labai panašius atsakymus, todėl juos galima sugrupuoti pagal turinį. Pageidaujama šių tipų kvalifikacijos tobulinimo renginių: skirtų tokiems dalykams, kaip lietuvių kalba, istorija, etnokultūra; dvikalbiams vaikams ugdyti; mokytojų psichologinėms žinioms apie vaiką ir jo elgseną gilinti; lietuviškai nekalbantiems vaikams ugdyti; darbo su

dvikalbiais ir trikalbiais vaikais ypatumams tobulinti; nuotolinio mokymo įgūdžiams tobulinti; darbui su skirtingo amžiaus vaikais, besimokančiais toje pačioje klasėje, tobulinti; darbui su mokiniais esant minimaliems laiko ištekliams (pvz., kai pamokos vyksta tik kartą per savaitę) tobulinti. Taip pat daug mokytojų pabrėžė, kad jie pageidautų kuo daugiau praktinių seminarų, kuriuose galėtų su kolegomis dalintis patirtimi. Pasak vieno respondento, „nors dabar dažnai tobulinimo renginio anonse rašoma, kad bus praktinis seminaras, dažniausiai renginyje būna dėstoma teorija“. Dar kitas respondentas atsakė, kad labiausiai jam trūksta meninio, muzikinio turinio tobulinimo renginių. Taip pat buvo ir originalių atsakymų, kurie neskartojo su kitų mokytojų teiginiais. Pavyzdžiui, vienas respondentas nurodė, kad labai trūksta asmeninio tobulėjimo sesijų (ugdomojo vadovavimo ir grupinio tobulėjimo mokymų (ilgalaikio ugdomojo vadovavimo). Taip pat buvo gauta keletas atsakymų, jog šioje srityje nieko netrūksta, nieko tobulinti nereikia. Daugelis respondentų pabrėžė finansus, kaip veiksnį, ribojantį jų galimybes dalyvauti visuose norimuose tobulinimosi renginiuose.

Į klausimą „**Kaip sužinote apie vykstančius kvalifikacijos tobulinimo renginius?**“ buvo galima atsakyti pasirenkant vieną arba kelis atsakymo variantus. Taip pat buvo galima pasirinkti variantą „Kita“ ir įrašyti savo atsakymą. 5 mokytojai pažymėjo „Kita“ ir įrašė, kad: tokius renginius organizuoja patys (2 mokytojai), randa socialiniame tinkle „Facebook“ (2 mokytojai),

sužino iš Švietimo tarybos (1 mokytojas). Dauguma mokytojų nurodė ne vieną atsakymo variantą. Į klausimą „**Ar pakanka informacijos apie kvalifikacijos tobulinimo renginius?**“ buvo galima pasirinkti vieną atsakymo variantą. Atsakymų į šiuos du klausimus duomenys pateikti 5 lentelėje.

5 lentelė. Atsakymų į klausimus apie kvalifikacijos tobulinimo renginių pasiekiamumą ir informacijos pakankamumą duomenys

Informacijos apie renginį šaltinis: mokyklos administracija – 82 mokytojai (53 proc.), renginio organizatoriai – 75 mokytojai (49 proc.), pačių rasta informacija – 45 mokytojai (29 proc.), kiti šaltiniai – 42 mokytojai (27 proc.), mokyklos kolegos (kiti mokytojai) – 23 mokytojai (15 proc.), atsitiktiniai šaltiniai – 18 mokytojų (12 proc.), kiti šaltiniai – 5 mokytojai (3 proc.).

Ar pakanka informacijos: taip – 66 mokytojai (43 proc.), labiau taip nei ne – 40 mokytojų (26 proc.), labiau nei ne taip – 17 mokytojų (11 proc.), ne – 16 mokytojų (10 proc.), nežino / neturi nuomonės – 15 mokytojų (10 proc.).

Šaltinis: apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022)

Klausimas „**Kaip manote, ką galima būtų pagerinti lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacijos tobulinimo srityje?**“ buvo atviras – mokytojai galėjo patys įrašyti atsakymą. Nemažai atsakymų buvo susiję su platesnėmis tokių kursų finansavimo galimybėmis. Pavyzdžiui: „Kursai turi būti nemokami“, „Mokytojai turėtų gauti nemokamą apgyvendinimą“, „Turėtų būti sudaromos galimybės į kursus atvykti su šeimomis“, „Kursų medžiaga turėtų būti nemokama“. Dalis mokytojų pageidauja patogesnio laiko (jis turi būti priderintas prie mokytojų, gyvenančių kitose šalyse, kituose žemynuose, laiko), taip pat pageidaujama turėti galimybę dalyvauti kursuose arba peržiūrėti medžiagą savaitgaliais (nemaža dalis mokytojų teigė dirbantys ir kitus darbus, todėl dažnai negali skirti

laiko darbo valandomis). Daug mokytojų teigia, kad reikia tobulinti kursų turinį ir nurodo anksčiau minėtus dalykus: daugiau praktinių dalykų, atitikties šių dienų realijoms, patarimų, kaip dirbti su dvikalbiais ar lietuvių kalbos nemokančiais mokiniais, dalykinių kursų, skirtų lietuvių kalbai, Lietuvos istorijai, geografijai ir kt. Mokytojai pabrėžia ir glaudesnę tarpinstitucinio bendradarbiavimo poreikį, kad būtų galima bendrai nutarti, kokie yra tobulinimo programų poreikiai. Tą puikiai iliustruoja vieno mokytojo atsakymas: „Norėčiau, kad kiekvieną rugsėjį susitiktų lituanistinių mokyklų mokytojai, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atstovai, Vilniaus lietuvių namų mokytojai ir gyvai aptartų naujoves, bėdas, kaip ir ką pakeisti, tobulinti. Pasidalytų savo pastebėjimais, suplanuotų darbus“.

Kokios diasporos švietimo mokytojų kvalifikacijos tobulinimo priemonės taikomos užsienio šalyse?

Nagrinėjant užsienio šalių patirtį, analizuota Lenkijos, Latvijos ir Estijos diasporos mokytojų kvalifikacijos tobulinimui teikiama pagalba. Informacija apie konkrečias kvalifikacijos tobulinimo priemones šiose šalyse pateikiama 6 lentelėje, o apibendrinant analizės rezultatus, galima išskirti toliau nurodytus kvalifikacijos tobulinimo veiklų ir jų organizavimo ypatumus.

- Dažnai taikomos priemonės – mokymai, seminarai ir konferencijos. Mokytojams taip pat gali būti teikiama konsultacinė pagalba ir finansinė parama kvalifikacijai tobulinti.
- Kvalifikacijos tobulinimo veiklų pasiūla formuojama atsižvelgiant į mokytojų poreikius, greta plačiai siūlomų veiklų yra ir galimybių gauti individualią pagalbą ar paramą konkrečioms projektams.

- Daug kvalifikacijos tobulinimo veiklų vyksta nuotoliniu būdu, kuris išplečia dalyvavimo galimybes, mokymuisi suteikia daugiau lankstumo (tai itin aktualu įvairiose šalyse gyvenantiems mokytojams), tačiau vyksta ir tradiciniu (kontaktiniu) būdu organizuojamos veiklos.

- Mokymų tematika apima šalies kultūros, tautos tapatybės puoselėjimo, bendruosius šiuolaikinio ugdymo ir kitus diasporos švietimui aktualius klausimus. Mokymų ir kitų kvalifikacijos tobulinimo renginių dalyviai itin vertina galimybę dalintis patirtimi. Mokytojai veikia (ypač – vykstančios kontaktiniu būdu) papildomos pažintiniais vizitais, kultūrine programa.

- Mokytojų patogumui kuriamos interneto svetainės, kuriose vienoje vietoje galima rasti daug aktualios informacijos, organizuoti savo kvalifikacijos tobulinimo veiklą (pasirinkti renginius, registruotis į juos ir kt.).

- Kvalifikacijos tobulinimo galimybių teikia švietimo ir kitos institucijos, kurių veikla susijusi su kalbos ir kultūros puoselėjimu.

6 lentelė. Diasporos mokytojų* kvalifikacijos tobulinimo galimybės Lenkijoje, Latvijoje ir Estijoje

Šalis ir kvalifikacijos tobulinimo galimybių suteikianti institucija	Kvalifikacijos tobulinimo veiklų pavyzdžiai**
<p>Lenkija Polonijos mokytojų centras (lenk. <i>Polonijne Centrum Nauczycielskie</i>, <i>Lenkų švietimo užsienyje plėtros centro</i> (lenk. <i>Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą</i>) padalinys</p>	<p><i>Polonijos mokytojų centro</i> veiklos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lenkų diasporos mokytojų kvalifikacijos tobulinimas; • mokytojų ir kitų švietimo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacijos nustatymas lenkų bendruomenės aplinkoje; • pagalba ir patarimai organizuojant lenkų kalbos ir kitų dalykų, mokomų lenkų kalba, mokymą. <i>Polonijos mokytojų centre</i> veikia internetinė kursų platforma, kurioje pateikiama informacija apie numatomus kursus, galima į juos registruotis, dalyvauti nuotoliniu būdu vykstančiuose kursuose ar gauti skaitmeninę medžiagą mokymuisi, tiriamas kursų poreikis. Rengiami trijų rūšių kursai: kvalifikaciniai kursai, tobulinimosi kursai ir internetiniai seminarai. Internetinių seminarų tvarkaraštis atnaujinamas kas mėnesį. Siūlomi seminarai apie tautos kultūrą, tapatybę, jos išsaugojimą, diasporos švietimą ir aktualius bendruosius ugdymo klausimus.
<p>Lenkija Tautos atminties institutas (lenk. <i>Instytut Pamięci Narodowej</i>)</p>	<p><i>Tautos atminties instituto</i> veiklos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Lenkų diasporos programa</i>, skirta lenkų bendruomenės užsienyje mokytojams ir užsienyje gyvenantiems ir dirbantiems lenkams. Instituto darbuotojai bendrauja su lenkų švietimo institucijomis, pristatydami edukacines instituto veiklas, rengia mokymus mokytojams, istorinių parodų pristatymus ir kt.; • istorijos taškai užsienyje – vietos užsienyje, kur lenkai gali susitikti ir puoselėti savo bendrą istorinę, vertybinę, ryšių su tėvyne patirtį. Be kitų veiklų, taikant modernius mokymo metodus ir patrauklias mokymo priemones, organizuojami mokymai mokiniams ir mokytojams. Vienas iš tokių taškų veikia Lietuvoje, Vilniuje; • projektas „Lenkija Europos istorijos širdyje“. Tai kasmetinis mokytojams, kitiems švietėjams ir žurnalistams iš viso pasaulio skirtas renginys, kurio metu vyksta paskaitos, seminarai, diskusijos ir pažintiniai vizitai į lenkų švietimo ir kultūros institucijas. Renginyje pristatomi naujausi istorijos tyrimai ir inovatyvūs mokymo metodai, dalinamasi profesine patirtimi.
<p>Latvija Latvių kalbos agentūra (latv. <i>Latviešu valodas aģentūra</i>)</p>	<p><i>Latvių kalbos agentūra</i> teikia pagalbą latvių mokykloms užsienyje. Organizuojami mokytojų profesinio tobulėjimo kursai, rengiamos konsultacijos metodologiniais klausimais. Pagalbos sistema grindžiama diasporos mokyklų vadovų ir mokytojų poreikiais.</p> <p>Mokytojams skirtų veiklų pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • metodinė mokykla „PUPA“, skirta teikti metodinę pagalbą diasporos latvių kalbos mokytojams. Organizuojami kas mėnesiniai internetiniai seminarai, kuriuose mokytojai gali susitikti su Latvių kalbos agentūros metodininkais, kitais ekspertais ir kitais diasporos mokytojais, plėsti savo žinias ir dalintis patirtimi; • konferencijos; • kursai, apimantys intensyvią profesinį mokymąsi, dalinimąsi patirtimi, kultūrinę programą; • nuotolinio mokymosi platforma (Iva.classflow.lv), plėtojanti latvių kalbos mokymosi galimybes. Nuotoliniu būdu dirbantys mokytojai tobulina savo kvalifikaciją tradiciniuose ar nuotoliniuose seminaruose, dalyvauja konferencijose, dalinasi patirtimi ir teikia vieni kitiems pagalbą bendraudami tiesiogiai.
<p>Estija Estijos institutas (est. <i>Eesti Instituut</i>)</p>	<p><i>Estijos institutas</i>, bendradarbiaudamas su Švietimo ir mokslinių tyrimų ministerija, teikia pagalbą estų kalbos ir kultūros mokymui užsienio šalyse. Vykdoma programa „Estų kalba ir kultūra pasaulyje“, apimanti tokias veiklas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mentorystės teikiant pagalbą estų kalbos mokytojams, pradedantiems dirbti užsienyje, koordinavimą; • vasaros mokymų diasporos mokytojams organizavimą; • konferencijų, skirtų estų kalbos ir kultūros mokytojams, dėstytojams ir kitiems dalyviams, organizavimą; • pagalbą organizuojant gimtosios kalbos mokytojų susibūrimus užsienyje. <p>Valstybė per Švietimo ir mokslinių tyrimų ministeriją teikia finansinę paramą projektams, susijusiems su estų kalbos ir kultūros mokymu estų bendruomenėse užsienyje. Tarp projektų, galinčių pretenduoti į paramą, yra ir projektai, skirti kvalifikacijai tobulinti ir metodinei pagalbai teikti. Konkursai paramai gauti vyksta du kartus per metus, sprendimas dėl paramos gavėjų priimamas per mėnesį nuo paraiškų pateikimo termino pabaigos.</p>

* Diasporos mokytojais čia vadinami asmenys, vykdančys užsienyje gyvenančių tautos atstovų formaliojo ar neformaliojo švietimo programas, įskaitant ir neturinčiuosius mokytojo kvalifikacijos.

** Lentelėje nurodytos institucijos vykdo ir kitokias veiklas, bet čia pateikiami tik mokytojų kvalifikacijos tobulinimo veiklų pavyzdžiai.

Šaltiniai: *Polonijos mokytojų centro* (Lenkija), *Tautos atminties instituto* (Lenkija), *Latvių kalbos agentūros* (Latvija) ir *Estijos instituto* vykdomos programos „Estų kalba ir kultūra pasaulyje“ interneto svetainėse pateikiama informacija

Minėti užsienio šalių praktikos pavyzdžiai rodo, kad kitos valstybės taip pat aktyviai remia savo diasporų švietimą, siekia padėti mokytojams tobulinti kvalifikaciją, organizuoja įvairius kvalifikacijos tobulinimo renginius ir programas. Daug dėmesio skiriama savo tautos kultūros ir istorijos mokymo, gimtosios kalbos kompetencijų gilinimo ir kitoms priemonėms. Užsienio šalyse taikomos priemonės, skirtos tobulinti tokias

Rekomendacijos institucijoms, planuojančioms ir teikiančioms mokytojų kvalifikacijos tobulinimo ir kitokią pagalbą lituanistiniam švietimui

Organizuoti daugiau renginių ar parengti medžiagos, kurią mokytojai galėtų naudoti savarankiškai mokydami ar per savo bendruomenėse rengiamus mokymus, skirtas lietuvių kalbos, istorijos, etnokultūros žinioms gilinti, pilietiškumui ugdyti, mokytojų psichologinėms žinioms apie vaiką ir jo elgseną gilinti, vaikams iš įvairios kalbinės aplinkos ugdyti, darbui su įvairaus amžiaus mokiniais, nuotoliniam mokymui, efektyviam minimalių laiko išteklių (pvz., kai pamokos ar pratybos vyksta kartą per savaitę) panaudojimui ir kt. Mokymuose ar mokymų medžiagoje daug dėmesio skirti praktikai – remtis lituanistinio švietimo patirtimi, atskleisti aptariamų teorinių dalykų praktinio pritaikymo galimybes.

Lituanistinių mokyklų mokytojai gali dalyvauti visiems mokytojams skirtuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, tačiau tikslinga organizuoti ir renginius, pirmiausia skirtus užsienyje dirbantiems mokytojams (įskaitant renginius, vykstančius nuotoliniu būdu, taip pat renginius, skirtus ne vien lituanistiniam švietimui aktualiems, bet ir bendriesiems ugdymo klausimams aptarti). Tai suteiks daugiau galimybių lituanistinio švietimo mokytojams susiburti drauge ir dalintis darbo šioje srityje patirtimi, aptarti jiems aktualius klausimus.

Organizuojant renginius (įskaitant nuotolinius), parenkant jų laiką, pagal galimybes atsižvelgti į skir-

diasporos mokytojų kompetencijas (kalbos, šalies istorijos mokymo, šiuolaikinio ugdymo ir kt.) ir atliepti poreikius (dalinimosi patirtimi, lanksčių mokymosi galimybių ir t. t.), kurie aktualūs ir lituanistinių mokyklų mokytojams. Todėl, gerinant kvalifikacijos tobulinimo pagalbą lituanistinių mokyklų mokytojams, tikslinga pasinaudoti ir užsienio šalių patirtimi, geraisiais pavyzdžiais, adaptuojant pasiteisinusias idėjas.

tingose pasaulio šalyse gyvenančių lituanistinio švietimo mokytojų galimybes juose dalyvauti.

Skiriant finansinę paramą lituanistiniam švietimui, numatyti ir galimybes ją panaudoti mokytojų kvalifikacijai tobulinti, pavyzdžiui, kvalifikacijos tobulinimo renginių organizavimo ar dalyvavimo išlaidoms apmokėti. Skirti finansinę paramą Lietuvoje vykstantiems lituanistinio švietimo mokytojų susitikimams. Lietuvoje vykstantys renginiai itin prisidėtų stiprinant lituanistinio švietimo mokytojų sąsajas su Lietuva.

Mokytojams skirtame švietimo portale sukurti skiltį, kurioje būtų pateikiama ir nuolatos atnaujinama lituanistinio švietimo mokytojams aktuali informacija. Apie tai informuoti visas lituanistinio švietimo mokyklas.

Reguliarią lituanistinių mokyklų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo poreikių stebėseną galima atlikti tam skirtas elektroniniu būdu pildomas anketas pateikiant svetainėse, kuriose skelbiama informacija lituanistinio švietimo mokytojams. Kvalifikacijos tobulinimo programų poreikį ir kitus aktualius lituanistinio švietimo klausimus aptarti lituanistinio švietimo mokytojų ir ŠMSM, Vilniaus lietuvių namų ir kitų pagalbą lituanistiniam švietimui teikiančių institucijų atstovų susitikimuose.

Užsienio šalių geroji patirtis parodė, kad kitos valstybės, įgyvendindamos įvairias programas, taip pat remia užsienyje dirbančių savo mokytojų kvalifikacijos tobulinimo siekius, didelį dėmesį skiria gimtosios kalbos, savo šalies istorijos kompetencijoms tobulinti. Užsienio šalių geroji praktika gali padėti ir Lietuvos švietimo politikos formuotojams toliau tobulinti lituanistinio švietimo sritį.

1. Apklausa „Lituanistinio švietimo vykdytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas“ (2022) duomenys.
2. Ataskaita „2021–2030 m. investicijų poreikio į švietimo sistemą žemėlapis“. Prieiga per internetą: https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/veikla/es_investicijos/Aktualizuotas%20svietimo%20zemelapis_2020%2008%2024.pdf.
3. Bagdonavičienė V. „Išėjimas lituanistinio švietimo kaita“. Mokslo publikacija. Prieiga per internetą: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2012~1367188725093/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>.
4. Estijos instituto (Estija) interneto svetainė. Prieiga per internetą: <https://estinst.ee/en/>.
5. Institute of National Remembrance (2021). Day of Polish Communities and Poles Living Abroad - 2 May. Prieiga per internetą: <https://ipn.gov.pl/en/news/8095,Day-of-Polish-Communities-and-Poles-Living-Abroad-2-May.html>.
6. Latvių kalbos agentūros (Latvija) interneto svetainė. Prieiga per internetą: <https://valoda.lv>.
7. Leonavičienė V. Vaizdo pranešimas „Lituanistika VDU Švietimo akademijoje“. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=l2wacdQgaxg>.
8. 2021 m. gruodžio 16 d. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 25 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-796. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/242f4fe0616e11ecb2fe9975f8a9e52e>.
9. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. birželio 17 d. įsakymas Nr. V-715 „Dėl lituanistinio švietimo integruotos programos patvirtinimo“. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/e527e7d0913611e98a8298567570d639?jfwid=bkaxld83>.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. lapkričio 30 d. nutarimas Nr. 1189 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1752 „Dėl valstybės paramos skyrimo Lietuvos pedagoginiams, kultūros ir meno darbuotojams, vykstantiems į užsienio valstybes dirbti švietimo įstaigose, kuriuose mokoma lietuvių kalba, aukštųjų mokyklų lituanistikos ar baltistikos centruose, lietuvių bendruomenėse, organizacijose ir kultūros įstaigose“ pakeitimo“. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/1ee7c3e1b88711e6a3e9de0fc8d85cd8>.
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 12 d. nutarimas Nr. 111 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 23 d. nutarimo Nr. 1752 „Dėl Asmenų, vykdančių ar vykstančių vykdyti lituanistinį švietimą užsienyje, rėmimo ir skatinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/9d6a3c044e4011eaa1dfa55695c2be13>.
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimas Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d698ded086fe11eb9fcb5ecd3bd711c>.
13. Numgaudis D. Pranešimas „Neformalusis lituanistinis švietimas: mūsų pirmieji metai“. ŠMM. 2014. Prieiga per internetą: [https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/Kalbos-pranesimai/Lituanistinis_svietimas_Klaipeda\(3\).pdf](https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/Kalbos-pranesimai/Lituanistinis_svietimas_Klaipeda(3).pdf).
14. Polonijos mokytojų centro (Lenkija) interneto svetainė. Prieiga per internetą: <https://kursy.orpeg.pl>.
15. Popyk, A. (2022). Key Trends and Practices in Diaspora Education Policy-Making. Comparative Analysis of Three Countries: Poland, Lithuania and Hungary. Prieiga per internetą: <https://www.econstor.eu/handle/10419/259400>.
16. Programos „Estų kalba ir kultūra pasaulyje“, vykdomos Estijos instituto, interneto svetainė. Prieiga per internetą: <https://ekkm.estinst.ee>.
17. Projekto „Lenkija Europos istorijos širdyje“, vykdomo Tautos atminties instituto Lenkijoje, interneto svetainė: <https://pfeh.pl/phe>.
18. Rinkevičienė V. Pranešimas „Lituanistinio švietimo sistemos plėtra“, skaitytas 2021 m. kovo 12 d. vykusiame Lituanistinio ugdymo forume. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=b9qbYLTnA8U>.
19. Susitarimas dėl Lietuvos švietimo politikos (2021–2030). Prieiga per internetą: <https://lrv.lt/uploads/main/documents/files/Susitarimas%20d%C4%97I%20Lietuvos%20%C5%A1vietimo%20politikos.pdf>.
20. Tautos atminties instituto (Lenkija) interneto svetainė. Prieiga per internetą: <https://ipn.gov.pl>.

ŠVIETIMO PROBLEMOS ANALIZĖ – Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos leidinių serija, skirta politikams, savivaldybių švietimo padalinių specialistams, mokyklos bendruomenei ir plačiajai visuomenei, nušviečianti kylančias ir sprendžiamas švietimo problemas. Leidiniai skelbiami internete adresais: <https://smsm.lrv.lt/lt/teisine-informacija-1/ti-tyrimai-ir-analizes/ti-leidiniai-svietimo-problemos-analize/bendroji-svietimo-bukle>; <https://www.nsa.smm.lt/tebesenos-ir-vertinimo-departamentas/svietimo-politikos-analize/serija-svietimo-problemos-analize/>; <https://www.nsa.smm.lt/bendruju-reikalu-departamentas/leidiniai/naujausi/>.

Pasiūlymus, pastabas ar komentarus prašome siųsti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginio planavimo skyriaus vedėjui Ričardui Ališauskui (ricardas.alisauskas@smm.lt). Autorius, norinčius publikuoti savo parengtas analizes, prašome kreiptis į Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Strateginio planavimo skyriaus vyriausiąją specialistę Eveliną Raudytę-Lipeikiene (el. p. evelina.raudyte-lipeikiene@smm.lt, tel. (8 5) 219 1120).

Analizę parengė Gediminas Dubonikas ir Jolanta Jevsejevienė, Nacionalinės švietimo agentūros Stebėsenos ir vertinimo departamento Švietimo politikos analizės ir tyrimų skyriaus analitikai.

Konsultavo Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Bendrojo ugdymo departamento Pedagogų skyriaus vedėja dr. Nijolė Putrienė ir Švietimo kokybės ir regioninės politikos departamento Užsienio lietuvių skyriaus vyriausioji specialistė Rūta Stanaitienė.

Lituanistinių mokyklų mokytojų kvalifikacija ir jos tobulinimas

Redaktorė Anželika Tekutienė
Maketavo Valdas Daraškevičius

2023-02-21.

Išleido Nacionalinės švietimo agentūros Bendrųjų reikalų departamento Dokumentų valdymo skyrius, K. Kalinausko g. 7, LT-03107 Vilnius

ISSN 2669-0977 (elektroninis)